

UTRIKESUTSKOTTETS BETÄNKANDE 3/2014 rd

Statsrådets redogörelse om Finlands deltagande i EU:s militära krishanteringsinsats i Centralafrikanska republiken

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 11 mars 2014 statsrådets redogörelse om Finlands deltagande i EU:s militära krishanteringsinsats i Centralafrikanska republiken (SRR 2/2014 rd) till utrikesutskottet för beredning.

Utlåtanden

I enlighet med riksdagens beslut har försvarsutskottet lämnat utlåtande om statsrådets redogörelse SRR 2/2014 rd. Utlåtandet (FsUU 3/2014 rd) återges efter betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- utrikesminister Erkki Tuomioja, utrikesministeriet

- försvarsminister Carl Haglund, försvarsministeriet
- avdelningschef Kirsti Kauppi och avdelningschef Terhi Hakala, utrikesministeriet
- kommodör, ministerns militärrådgivare Rami Peltonen och specialsakkunnig Mikko Tyrväinen, försvarsministeriet
- Deputy Special Representative Kaarina Immonen, UNDP.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av

- Finlands Röda Kors
- Kyrkans Utlandshjälp.

Samband med andra handlingar

På utrikesutskottets begäran har utrikesministeriet lämnat en kompletterande utredning om EU:s utvecklingssamarbete i Centralafrikanska republiken.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Beslut och behandling i riksdagen

Enligt lagen om militär krishantering (211/2006) ska beslut om Finlands deltagande i eller utträde ur krishanteringsinsatser fattas av republikens president utifrån statsrådets förslag till avgörande. Innan statsrådet lägger sitt förslag till avgö-

rande hör det riksdagen antingen genom ett utredningsförfarande eller genom ett redogörelseförfarande, beroende på uppdragets mandat, omfattning och kravnivå.

Republikens president och statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska ministerutskott behandlade den 5 och 26 februari preliminärt Finlands deltagande i EU:s militära krishanteringsinsats i Centralafrikanska republiken och fast-

ställde att försvarsministeriet utifrån behandlingen kan börja vidta sådana berednings- och beredskapsåtgärder som hänför sig till deltagandet. Ett egentligt förslag om Finlands deltagande lades fram vid presidentens och utrikes- och säkerhetspolitiska ministerutskottets gemensamma möte den 6 mars 2014. Riksdagen förde en remissdebatt om deltagandet den 11 mars. Det må konstateras att Finlands eventuella deltagande i insatsen i Centralafrikanska republiken inte nämndes i krishanteringsöversikten den 8 november 2013 (USP 40/2005 rd, kompletterande skrivelse 15), eftersom ett eventuellt EU-deltagande aktualiserades först genom Europeiska rådets slutsatser vid mötet i december. Med hänsyn till insatsens svårighetsgrad har enligt utredning förslaget om deltagande utarbetats i form av en redogörelse.

Finlands krishanteringspolitik

Utrikesutskottet har konsekvent betonat att det stämmer överens med Finlands säkerhetspolitiska linje att ta en del av ansvaret för den internationella säkerheten och stabiliteten. Förebyggandet av hot kräver allt starkare solidaritet och engagemang i det multilaterala internationella samarbetet. Det krävs enligt utskottet i första hand förebyggande arbete, fredsmäklings och en helhetsinriktad krishantering för att få till stånd hållbara lösningar. För att effektivisera Finlands sammantagna insats bör ministerierna i högre grad än för närvarande och i linje med regeringsprogrammet arbeta för en övergripande samordning av den militära och civila krishanteringen samt utvecklingssamarbetet och det humanitära biståndet.

Deltagande i krishanteringsinsatser bidrar till att stärka Finlands säkerhet och internationella ställning. Krishanteringen ska förstärka säkerheten, men också utveckla den nationella kapaciteten. I likhet med statsrådet ser utskottet det som viktigt att i enlighet med FN:s resolution nr 1325 försöka involvera fler kvinnor i krishanteringsinsatserna och stärka kvinnornas ställning när det gäller att fastställa målen för insatserna.

Utskottet konstaterar att Finlands deltagande i krishantering har minskat avsevärt under de senaste tio åren. Finland har i dag cirka 400 soldater i militära krishanteringsinsatser. De största trupperna ingår i Unifil-insatsen i södra Libanon och i Isaf-insatsen i Afghanistan. Enligt krishanteringsöversikten kommer de planerade anslagsramarna att beskäras ytterligare för ramperioden 2015—2017.

Utskottet hänvisar till sina ställningstaganden om de utrikes- och säkerhetspolitiska resurserna och anmärker att man i det rådande ekonomiska läget tvingas överväga också användningen av krishanteringsresurserna ytterst noggrant. Ökad vikt bör därför läggas på att utnyttja resurserna för krishantering genomtänkt och så effektivt som möjligt på lång sikt. Det har under diskussionerna i utskottet efterlysts en bedömning från regeringens sida om huruvida det skulle ge bättre resultat att skicka trupper till färre insatser än i dag men att utöka dessa truppers nummer.

Statens revisionsverk tog i slutet av 2013 fram en rapport om effektiviteten i den militära krishanteringen (www.e-julkaisu.fi/vtv/sotilaallinen_kriisinhallinta, med svensk resumé). Många av rekommendationerna i rapporten gick i linje med såväl utrikesutskottets som försvarsutskottets tidigare ställningstaganden. Den föreliggande redogörelsen är den första som behandlas efter att revisionsverket gav sina rekommendationer. Utskottet välkomnar att regeringen nu försökt beakta utskottets rekommendationer om ett standardformat för att presentera redogörelserna. Med tanke på utskottets beslutsfattande har redogörelsen dock fortfarande vissa brister som tas upp närmare längre fram i betänkandet.

EU:s deltagande i krishantering i Afrika

Utrikesutskottet har upprepade gånger (bl.a. i UtUB 13/2012 rd) konstaterat att hotbilderna är många och staterna inbördes beroende, vilket innebär att situationen i Afrika ger allt mer direkta återverkningar på säkerheten och utvecklingen i Europa. För att säkerhetsläget ska stärkas måste bl.a. demokratin, kvinnornas ställning

och en hållbar utveckling stärkas, och detta inbegriper skapandet av flera miljoner nya arbetstillfällen och begränsning av befolkningsökningen. Med beaktande av faktorerna bakom kriserna i Afrika efterlyser utskottet en förstärkning av den civila krishanteringen, särskilt rättsstatsprincipen, de mänskliga rättigheterna och den politiska dialogen.

Situationen för befolkningen i Centralafrikanska republiken, särskilt för kvinnor och barn, och de förekommande kränkningarna av mänskliga rättigheter är oroande. Konflikten hindrar tydligt landets politiska, sociala och ekonomiska utveckling. Utskottet understryker att konflikten också försvårar EU:s och dess medlemsländers pågående projekt inom utvecklingssamarbetet. Krishanteringsinsatsen är nödvändig för att den humanitära hjälpen ska nå fram. På längre sikt är den också en förutsättning för utvecklingssamarbetet.

Konsekvenserna av konflikten i Centralafrikanska republiken avspeglar sig enligt statsrådets redogörelse överlag på länderna i Centralafrika. Om konflikten fortsätter kan instabiliteten i de sköra grannländerna öka. Detta skulle enligt redogörelsen medföra en tilltagande illegal migration och ge extremistrelserna nya möjligheter, vilket skulle ge återverkningar på säkerheten i Europa.

Utskottet konstaterar att säkerheten i Europa även fortsättningsvis förutsätter att utvecklingen i Afrika beaktas. Kriser liknande de i Syrien, Somalia, Mali och Centralafrika kan uppstå också i framtiden och förutsätta åtgärder av EU.

Utrikesutskottet menar att EU:s krishanteringsinsats i Centralafrikanska republiken är viktig av såväl säkerhetspolitiska som humanitära skäl.

Utrikesutskottet ser det som viktigt att plenardebatten ger ett brett stöd för krishanteringsverksamheten och Finlands deltagande i EU-insatsen och utskottet menar att Finlands deltagande i insatsen är motiverat.

Situationen i Centralafrikanska republiken

Centralafrikanska republiken är ett av världens fattigaste länder. Sedan landet blev självständigt har ett flertal väpnade statskupper gjorts. En av de främsta orsakerna till instabiliteten är den svaga och odemokratiska förvaltningen. Efter det väpnade maktövertagandet i mars 2013 har situationen snabbt förvärrats. Dagens kris är exceptionell till sin omfattning och ytterst oroväckande, eftersom den inbegriper eskalerande konflikter mellan olika etniska och religiösa grupperingar. Det finns inga klara skiljelinjer mellan de olika parterna i konflikten. I bakgrunden finns också historiska skäl och ekonomiska intressen. Landets säkerhetsmyndigheter är oförmögna att handla och våldsamheterna har ökat. Landet präglas av en hämndspiral som riktar sig mot såväl kristna som muslimer. Enligt vissa bedömningar ökar risken för folkmord om konflikten fortsätter.

Enligt uppskattning är nästan hälften av landets befolkning på 4,6 miljoner invånare i behov av akut humanitär hjälp. Totalt har över 800 000 människor tvingats lämna sina hemtrakter. Hälften av alla internflyktingarna finns i och runt huvudstaden Bangui och cirka 100 000 personer — merparten barn — finns i området kring Banguis flygplats. Över 300 000 har flytt till grannländerna. FN:s flyktingkommissarie menar att situationen är ytterst allvarlig.

Det internationella samfundet i Centralafrikanska republiken

Utskottet understryker att stärkt regional integration är avgörande för att Afrika ska bli effektivare när det gäller att hantera och förebygga kriser. Det internationella samfundet och FN har begränsade möjligheter att agera om det inte vid behov finns en funktionsduglig regional organisation för krishantering. Utskottet har konsekvent framhåvt vikten av stärka Afrikanska unionen (AU) bl.a. genom organisationens säkerhetsarkitektur (African Peace and Security Architecture, ASPA). De afrikanska staterna har inte lyckats stärka säkerhetssektorn på önskvärt

sätt. EU:s krishanteringsinsats är motiverad också med tanke på detta.

Flera fredsbevarande insatser genomförs i Centralafrikanska republiken. Ett smidigt samarbete mellan de olika insatserna ger enligt utskottet en större sammantagen effekt. Afrikanska unionens insats MISCA syftar till att skydda civilbefolkningen, återupprätta den allmänna ordningen och stabilisera säkerhetsläget, främja stärkandet av landets säkerhetssektor, bidra till att det humanitära biståndet når fram och delta i nedrustningen. Insatsen har ännu inte nått full kapacitet. FN har haft ett fredsbyggnadskontor (BINUCA) i Centralafrikanska republiken sedan 2010. Kontoret fokuserar på fredsmäkling och på att stärka institutionerna. Inom FN diskuteras möjligheterna att göra om MISCA till en fredsbevarande FN-insats. BINUCA skulle då utgöra insatsens civila komponent. Enligt en preliminär uppskattning beräknar man att den eventuella FN-insatsen kan omfatta 12 000 personer.

FN:s säkerhetsråd har bemyndigat den franska insatsen Sangaris, som har som syfte att stabilisera säkerhetsläget i landet, förbättra det humanitära läget och stödja MISCA. Insatsens verksamhet fokuserar på Banguiområdet och på vissa centrala städer och trafikleder i landets västra delar.

Utskottet har betonat EU:s viktiga roll när det gäller att främja säkerheten bl.a. på Afrikas horn, i Sahelområdet och i Afrika söder om Sahara. EU:s samarbete med Centralafrikanska republiken är långvarigt, och EU är landets viktigaste utvecklingssamarbetspartner och den största givaren av humanitärt bistånd. På grund av konflikten inriktar sig EU på att ge humanitärt bistånd, stärka förutsättningarna för utvecklingssamarbete och förbättra säkerheten. EU och dess medlemsstater gav 2013 närmare 220 miljoner euro till utvecklingen av landet. Av detta gick över 81 miljoner euro till humanitärt bistånd och cirka 76 miljoner euro till utvecklingsbistånd. När situationen förvärrades startade dessutom kommissionen ett stabiliseringsprogram värt 10 miljoner euro, och MISCA stöds med 50 miljoner euro via den fredsbevarande re-

sursen för Afrika. Finland har hittills (2013 och 2014) gett Centralafrikanska republiken humanitärt bistånd till ett värde av cirka 2,8 miljoner euro.

Genomförandet av en övergripande strategi för krishantering

Utskottet understryker att när en krishanteringsinsats planeras bör den integreras med EU:s och Finlands övriga verksamhet i insatsområdet. Också revisionsverket noterade i sin rapport att den övergripande krishanteringens effektivitet inte planeras eller bedöms regelmässigt i samband med insatserna. Förvarsutskottet påpekar i sitt utlåtande (FvUU 3/2014 rd) att man i den övergripande planeringen av krishanteringens måste fästa särskild uppmärksamhet vid en klar måluppställning och, efter slutförd insats, vid en såväl politisk-strategisk som operativ bedömning av resultatet.

I redogörelsen konstateras att Finland stöder EU:s allmänna principer om att utveckla en övergripande strategi om externa kriser och konflikter. Enligt dessa principer strävar EU efter att förebygga konflikter och bidra till en lösning av dem med hjälp av ett flertal konsekvent tillämpade metoder som kompletterar varandra. Vid tillämpningen av EU:s övergripande strategi fäster man också vikt vid sambandet mellan säkerhet och utveckling. Utskottet menar att Finland bör agera aktivt så att den övergripande approachen får bättre fotfäste också i den praktiska planeringen av insatserna.

Det framgår inte av redogörelsen i vilken omfattning EU i samband med förberedandet av insatsen har bedömt de faktorer som påverkat den tidigare utvecklingen och stabiliteten i landet. Det vore till exempel välkommet med en analys av varför den stabila utveckling som inleddes 2008 (fredsavtalet i Libreville) avbröts och varför ansträngningarna att förbättra situationen, inklusive nedrustning och demobilisering, inte ledde till bestående resultat. Vid behandlingen av krishanteringsinsatsen i Mali (UtUU 2/2013 rd) efterlyste utskottet en analys av orsakerna till krisen i Mali. När EU nu ska inleda en ny kris-

hanteringsinsats vore det motiverat med en djupare analys av orsakerna till instabiliteten och med en bedömning av hur man också genom utvecklingssamarbete kunde främja en hållbar lösning. UNDP menar att en central förutsättning för en mer hållbar lösning är att få till stånd en bred politisk dialog.

Redogörelsen behandlar inte hur man vid planeringen av insatsen EUFOR RCA har beaktat EU:s övriga verksamhet i Centralafrikanska republiken. Det har varit välkommet att ta upp till exempel hur man försökt integrera utvecklingssamarbetsprojekt på över 200 miljoner euro med planeringen och uppföljningen av insatsen. Utskottet bad utrikesministeriet om en kompletterande utredning om EU:s utvecklingssamarbete i Centralafrikanska republiken. Av utredningen framgår inte om insatsen planerats övergripande med hänsyn till EU:s övriga pågående verksamhet. För att säkerställa goda resultat bör EU ingående analysera de faktorer som påverkar utvecklingen i landet. Undersökningar visar att det är särskilt viktigt att involvera kvinnorna i fredsprocesserna och att överlag stärka kvinnans ställning. Det är också nödvändigt att stärka förvaltningsstrukturerna och rättsstaten, bl.a. genom att reformera rättsväsendet och säkerhetssektorn.

Finland har inga egentliga utvecklingsprojekt i landet, men Finlands Röda Kors och Kyrkans Utlandshjälp ger humanitärt bistånd. För Finlands vidkommande begränsar sig den övergripande bedömningen av insatsen i Centralafrikanska republiken till en granskning av den sammanlagda verkan av insatsens civila och militära komponenter.

EU:s militära krishanteringsinsats i Centralafrikanska republiken (EUFOR RCA)

Till följd av det ökande våldet i Centralafrikanska republiken i december 2013 fattade EU i januari 2014 skyndsamt ett principbeslut om att inrätta en militär krishanteringsinsats (EUFOR RCA) (USP 32/2013 rd). Rådet för utrikes frågor beslutade den 10 februari 2014 inrätta insatsen EUFOR RCA. Insatsen är koncentrerad till

huvudstaden Bangui med omgivningar och stöder Afrikanska unionens insats MISCA och Frankrikes insats Sangaris genom att frigöra deras resurser så att de kan agera på annat håll, särskilt i Bossangoaregionen.

Insatsens uppdrag är att skydda den hotade befolkningen; att stabilisera förhållandena för att lugna befolkningen, stödja återhämtningen av den ekonomiska aktiviteten och göra det möjligt för de människor som har varit tvungna att flytta inom landet att återvända frivilligt; att främja tryggare rörlighet för civila och humanitära aktörer och bidra till att MISCA når full operativ kapacitet. Utskottet konstaterar att uppdraget är krävande med tanke på säkerhetsläget och splittringen i de olika grupperna. Att ena nationen och få till stånd en normalisering av läget är en lång och svår process som kräver långvarigt engagemang också från det internationella samfundets sida.

Egenskap av ramnation står Frankrike för insatsens stab och deltar med betydande truppstyrkor. Operationshögkvarteret finns i grekiska Larissa och insatsen har planerats enligt bataljonssammansättning, de nödvändiga stödelementen medräknade. Deltagande länder är enligt aktuella uppgifter Estland, Lettland, Polen, Spanien, Rumänien, Luxemburg, Ungern och Bulgarien. Tyskland bidrar med lufttransporter och Georgien har meddelat att landet sänder ett kompani. Det samarbete mellan Finland och Sverige som nämns i redogörelsen ser inte ut att bli av, eftersom Sverige inte har anmält några trupper till insatsen.

Beslutet om att inleda insatsen har fördröjts på grund av att medlemsländerna inte har anmält tillräckligt med trupper. Det är därför osäkert om insatsen kan inledas i april då det på franskt håll i offentligheten (14.3.2014) sagts att hela insatsen är hotad. Utskottet konstaterar att ju längre krisen pågår, desto svårare blir det att återställa förtroendet mellan de olika grupperna och att ena landet och trygga en fredlig utveckling.

Det är ytterst oroväckande att EU:s medlemsstater inte har viljan eller beredskapen att erbjuda trupper trots det enhälliga beslutet i rådet för

utrikes ärenden. Utskottet påpekar att också EU:s insats i Tchad fördröjdes på grund av att det tog lång tid att sammanställa trupperna. Insatsen i Centralafrikanska republiken visar att EU fortfarande inte har tillräcklig politisk vilja eller kapacitet att effektivt sköta krishanteringsuppgifter som stärker unionens egen säkerhet. Det står i konflikt med att Europeiska rådet i december 2013 beslutade stärka den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik.

Utskottet menar att konflikten i Centralafrikanska republiken och EU:s mål för insatsen uppfyller de kriterier som ställdes upp för stridsgrupperna när de inrättades. Det är åtminstone något slags framsteg att man i beredningen av insatsen för första gången överhuvudtaget lyfte fram möjligheten att utnyttja EU:s stridsgrupp. Diskussionerna utmynnade dock i att trupperna kommer att sammanställas på normalt vis.

Utskottet hänvisar till sina ställningstaganden om ökat utnyttjande av stridsgrupper (senast i UtUU 3/2013 rd) och understryker att detta var en av Finlands prioriteter vid Europeiska rådets möte. Det nuvarande stridsgruppskonceptet är enligt utskottets åsikt inget effektivt eller tillräckligt snabbt redskap och stärker inte EU:s krishantering. Det står klart att om användbarheten inte kan ökas avsevärt så kan stridsgrupperna inte heller framledes utnyttjas i krishanteringsinsatser. För att göra stridsgruppen mer användbar måste också användningen av de resurser som avsatts för krishantering effektiviseras.

Utrikesutskottet ser det som viktigt att Finland, som ett led i verkställandet av Europeiska rådets slutsatser från december, aktivt driver på ökad användbarhet för stridsgrupperna liksom även en omvärdering av hur hela konceptet ska genomföras. Utskottet förutsätter information av regeringen om de konkreta åtgärder som den vidtagit i frågan.

Insatsens karaktär och befogenheter att använda maktmedel

Den 28 januari 2014 gav FN:s säkerhetsråd genom en resolution (2134/2014) i enlighet med

kapitel VII i FN-stadgan mandat för EU-insatsen. EUFOR RCA ska avslutas senast sex månader efter det att full operativ kapacitet har uppnåtts. EUFOR RCA samordnar sin verksamhet med FN, AU, Frankrike och övriga aktörer.

Syftet är att skapa förutsättningar för att överföra ansvaret för krishantering till AU-insatsen MISCA. EUFOR RCA ska fokusera på att säkra flygplatsen i Bangui, Bangui-regionen och den viktiga försörjningslinjen i landets västra delar (Garoua-Boulay-Bouar-Bangui). Insatsstyrkan ska enligt planerna vara cirka 1 000 soldater.

I anslutning till genomförandet av insatsen bereds ett avtal mellan Europeiska unionen och Centralafrikanska republiken om att överföra personer som gripits inom ramen för EUFOR RCA-insatsen till Centralafrikanska republiken. Avtalet motsvarar i hög grad de överföringsavtal som tidigare har ingåtts av EU med tredjeländer. Avtalet är enligt redovisningen problemfritt för Finland.

I regeringens proposition med förslag till lag om militär krishantering (RP 5/2006 rd) konstateras att det är ändamålsenligt att i sista hand avgöra indelningen av insatser i synnerligen krävande militära uppdrag och icke-krävande uppdrag genom prövning från fall till fall. Det är då möjligt att vid sidan av politiska faktorer och den nationella kapaciteten ta hänsyn till faktorer som i avgörande grad påverkar krishanteringsinsatsen och dess karaktär, bland annat målen med insatsen, uppgifterna, genomförandemetod och förhållandena i krisområdet, inbegripet en riskbedömning av uppdraget.

Det framgår inte av redogörelsen om det nu är frågan om en krävande insats. Utskottet har åtskilliga gånger påpekat att en bedömning av huruvida krishantering är krävande eller inte samt grunderna för denna bedömning ska inkluderas i redogörelserna och utredningarna. Enligt sakkunniga motsvarar insatsen till sin svårighetsgrad bl.a. insatsen i Tchad (UtUB 11/2007 rd), som var krävande. Det innebär att befogenheterna att bruka maktmedel (vilka ännu inte fastställts) ger rätt att använda maktmedel bland annat i självförsvar, för att skydda den egna

verksamheten och för att fullgöra uppgifterna. Truppernas egenskydd är enligt uppgift tillräckligt. Avsikten är att trupperna ska få bepansrade fordon, och den personliga skyddsutrustningen ska hålla samma nivå som i Afghanistan.

Insatsens säkerhetsläge och riskbedömning

Säkerhetsmyndigheterna i Centralafrikanska republiken kan enligt uppgift inte skydda invånarna i landet. De väpnade styrkorna är splittrade och uppskattningarna av numerären för landets armé rör sig mellan 3 000 och 5 000 soldater. Armén har grupperat sig i Banguiområdet och är till största delen obebäddad. Utanför Bangui finns beväpnade grupper. En del av grupperna kommer från grannländerna, framför allt från Sudan och Tchad.

Enligt redogörelsen är hotnivån i Centralafrikanska republiken hög på andra håll än i landets östra delar, där den är av medelnivå. Situationen kan enligt redogörelsen dock förändras snabbt. Landets socioekonomiska situation och den osäkra säkerhetsmiljön inverkar på hotnivån. För närvarande bedöms hotet mot krishanteringsgrupperna vara måttligt. På landsbygden kan risknivån dock stiga till hög.

Tropiska smittsamma sjukdomar utgör enligt redogörelsen en stor risk för krishanteringspersonalen. Riskerna i anslutning till organiserad brottslighet och terrorism bedöms för närvarande vara mindre.

Utskottet menar att redogörelsens riskbedömning är tämligen begränsad. Den behandlar till exempel inte närmare de risker som anknyter till instabiliteten i regionens länder och inte heller faktorer som kan ändra eller höja risknivån. Likaså saknas en bedömning av riskerna i samband med bl.a. insatsens logistiska arrangemang, trots att det i ljuset av tidigare erfarenheter hade varit motiverat att ta upp dem i redogörelsen, särskilt som insatsens operationsområde sträcker sig till försörjningslinjen i landets västra del.

Utskottet påpekar att det med tanke på de krävande förhållanden måste fästas särskilt vikt vid utbildningen av dem som rekryteras. Insatsens

kommandospråk är franska, som också är landets andra språk. Språkkunskaperna och språkundervisningen måste därför beaktas, så att beredskap finns för överraskande risksituationer.

Finlands deltagande

Avsikten är att Finland ska delta i EUFOR RCA med högst 30 soldater. Enligt gällande plan är antalet 24 soldater. I enlighet med tidigare beslut har Finland sänt fyra stabsofficerare till operationshögkvarteret i Larissa i Grekland. De deltar i förberedelserna av insatsen.

På basis av de grunder och krav som man fått under truppbildningsprocessen och den befintliga nationella kapaciteten har Finland för avsikt att erbjuda insatsen stabsofficerare, en samordningsgrupp för civil-militärt samarbete och en grupp för rövning av sprängämnen. Enligt uppgift stärker deltagandet de nationella kapaciteterna, bland annat genom att träna upp personalens förmåga att agera i svåra förhållanden och genom att höja kompetensen inom planering och logistik.

När man bedömt möjligheterna till ett deltagande har man beaktat att truppen ska kunna gruppera sig i området inom ca 30 dygn från det att beslutet om deltagande har fattats och att truppen snabbt ska kunna integreras i insatsen. Finlands deltagande avses vara tidsbundet till 6 månader från det att EUFOR RCA har nått full operativ kapacitet. Under sakkunnigutfrågningarna framgick det att insatsen i sin helhet dock kan sträcka sig över cirka ett år. Med hänsyn till den instabila situationen och beredningen av FN-insatsen menar utskottet att detta är mycket sannolikt, men påpekar samtidigt att regeringen i detta skede begär riksdagens samtycke för en begränsad tid på sex månader. Blir det aktuellt att förlänga deltagandet ska regeringen lämna riksdagen en ny redogörelse eller utredning i enlighet med krishanteringslagen.

Utskottet erinrar om att Finland deltog i militär krishantering i Tchad och Centralafrika inom ramen för EU:s och FN:s krishanteringsinsatser (UtUB 11/2007 rd och UtUB 4/2009 rd). Er-

farenheterna från dessa uppdrag har överhuvudtaget inte analyserats i redogörelsen, trots att en utvärdering av insatsernas resultat och effekter på de nationella kapaciteterna hade varit högst relevanta då riksdagen beslutar om deltagande i EUFOR RCA. Utskottet menar att detta är en klar brist i redogörelsen, särskilt med hänsyn till att statens revisionsverk fäst uppmärksamhet vid att erfarenheterna från insatserna ska analyseras regelbundet och att riksdagen ska informeras om analyserna. Vid muntlig utfrågning i utskottet konstaterades det att erfarenheterna från Tchad utnyttjats bland annat i planeringen av de logistiska arrangemangen.

I försvarsutskottets utlåtande poängteras det med all rätt att man bör påskynda genomförandet av det nationella programmet för krishanteringsveteraner i syfte att förbättra stödfunktionerna för nuvarande och tidigare krishanteringspersonal.

Kostnaderna för Finlands deltagande

Enligt redogörelsen uppgår de beräknade kostnaderna för Finlands deltagande i EU:s militära krishanteringsinsats i Centralafrikanska republiken sammanlagt till cirka 10 miljoner euro, varav 2,4 miljoner euro från utrikesministeriets huvudtitel (moment 24.10.20) och 7,6 miljoner euro från försvarsministeriets huvudtitel (27.30.20). Kostnadskalkylerna blir mer exakta när planeringsgrunderna blivit klara. Genom anslaget täcks kostnaderna för högst 30 soldater i insatsen under 6 månader från det insatsen nått sin fulla handlingsförmåga. Även om insatsen utsträcks till ett år, väntas kostnadsförslaget en-

ligt uppgift vid den muntliga utfrågningen täcka kostnaderna, eftersom huvuddelen av utgifterna utgör startkostnader och materialkostnader.

Enligt uppgift kan kostnaderna täckas med 2014 års anslag för militär krishantering (de s.k. beredskapsanslagen).

Utskottets förslag till riksdagens ställningstagande

Riksdagen godkänner med anledning av redogörelsen följande ställningstagande:

1. Riksdagen godtar att finländska trupper deltar i insatsen, men förutsätter att statsrådet genom en utredning till utrikesutskottet kompletterar informationen om den finländska styrkans uppgifter och kostnaderna för styrkan efter att insatsen inletts.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet i sina redogörelser och utredningar om krishanteringsinsatser i fortsättningen inkluderar en utvärdering av i vilken mån EU och den nationella nivån har följt principen om en övergripande strategi i planeringen av krishanteringsinsatsen.

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet genom en utredning till utrikesutskottet regelmässigt efter att varje krishanteringsinsats avslutats informerar om utfallet av de mål som fastställts för insatsen och om resultaten av insatsen över lag.

Helsingfors den 19 mars 2014

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Timo Soini /saf
vordf. Pertti Salolainen /saml
medl. Jörn Donner /sv
Ilkka Kanerva /saml
Ilkka Kantola /sd
Saara Karhu /sd

Johannes Koskinen /sd
Tom Packalén /saf
Aila Paloniemi /cent
Anni Sinnemäki /gröna
Ben Zyskowitz /saml
ers. Seppo Kääriäinen /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Raili Lahnalampi.